

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РЕЛІГІЙНА ОРГАНІЗАЦІЯ «ВИЩИЙ ДУХОВНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ТАВРІЙСЬКИЙ ХРИСТІЯНСЬКИЙ ІНСТИТУТ»**

Кафедра соціально-гуманітарних дисциплін

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Психологія»**

Для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Спеціальність – 041 Богослов'я
Галузь знань – 04 Богослов'я

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 04 жовтня 2019 р.

Херсон 2019

1. Дані про викладача дисципліни

Прізвище, ім'я, по батькові викладача	Козинець Олена Олегівна
Контактний телефон	059 041 9790
E-mail	kozynetz@gmail.com
Розклад занять	Понеділок 10:00, ауд. 4 (у розкладі можливі зміни)
Консультації	Вівторок 14:00 -15:00, ауд. 4 (у розкладі можливі зміни)

2. Анотація дисципліни

Вивчення дисципліни «Психологія» спрямоване на розкриття основних закономірностей функціонування та проявів психіки людини, людської особистості, сприяння на цій основі формуванню загальної психологічної культури та компетентності студентів, їх готовності до професійної діяльності. Особлива увага приділяється пізнавальній діяльності та індивідуально-типологічним рисам особистості. Крім питань загальної психології до дисципліни включено матеріал з психології релігії. Навчальна дисципліна «Психологія» належить до нормативних дисциплін.

3. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів – 6	Галузь знань 04 Богослов'я	Нормативна	
Загальна кількість годин 180 – д.в. 150 – з.в.	Спеціальність 041 Богослов'я	Рік підготовки	
	Освітня програма Бакалавр богослов'я.	1-й	1-й
Тижневих аудиторних годин для денної форми навчання – 3 год	Рівень вищої освіти: бакалаврський	Лекції	
		48 год.	12 год.
		Практичні, семінарські	
		42 год.	12 год.
		Самостійна робота	
		90 год.	126 год.
		Вид контролю: залік, екзамен	

4. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Психологія» є розкриття основних закономірностей функціонування та проявів психіки людини, людської особистості, сприяння на цій основі формуванню загальної психологічної культури та компетентності студентів, їх готовності до професійної діяльності.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Психологія» є:

- формування знань про психологічні закономірності та механізми функціонування та розвитку психіки;
- розвиток умінь і навичок правильно і науково обгрунтовано пояснювати психологічні факти і явища;
- розвиток навичок самоаналізу.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких результатів навчання (компетентностей):

Інтегральна компетентність	Здатність використовувати отримані знання, уміння й навички для власного особистісного зростання та ефективного лідерського служіння.
Загальні компетентності	<ol style="list-style-type: none">1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу2. Здатність до критичного мислення3. Здатність до самоаналізу4. Здатність до науково обгрунтованої інтерпретації людських відносин та поведінки5. Здатність цінувати та поважати унікальність людської особистості6. Здатність самостійно працювати з літературними джерелами7. Розуміння природи наукових знань та меж їх застосування в практиці християнського керівництва
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	<i>Знати:</i> <ul style="list-style-type: none">- Основний категорійний та понятійний апарат загальної психології- Сутність та специфіку психіки людини- Методологічні принципи та основні методи вивчення психіки- Сутність та структуру особистості- Зміст, основні характеристики та умови розвитку когнітивної, регулятивної та афективної сфер особистості- Індивідуально-типологічні особливості особистості (темперамент, характер, здібності) та можливості впливу на їх розвиток;- Зміст, структуру та види діяльності та поведінки як

	психологічних феноменів; - Психологічні аспекти релігійності <i>Вміти:</i> - Застосовувати методи психологічного дослідження для потреб самопізнання та вирішення фахових завдань; - Пояснювати психологічний зміст різних проявів психіки (психічних процесів, станів і властивостей) - Давати критичний аналіз сучасних психологічних напрямів с позицій християнського світогляду.
--	--

Міждисциплінарні зв'язки.

Курс «Психологія» вивчається після курсу «Вступ до спеціальності» та передуює вивченню дисциплін з професійної підготовки: «Педагогіка», «Лідерство і командоутворення», «Конфліктологія», «Душе опікування».

5. Програма навчальної дисципліни «Психологія»

Розділ 1. Вступ. Загальні питання

Тема 1. Психологія як наука та навчальна дисципліна.

Предмет психології. Психіка, її функції, особливості та прояви. Класифікація психічних явищ. Основні історичні етапи розвитку психології. Місце психології в сучасній системі знань. Предмети вивчення теоретичних та практичних галузей психології. Умови та межі використання психологічних знань в служінні християнського лідера. Загальні вимоги до студентів при вивченні курсу „Психологія”. Основні напрямки та школи сучасної психології.

Тема 2. Методи сучасної психології.

Джерела психологічних знань. Загальне поняття про науковий метод. Етапи психологічного дослідження. Теоретичні (аналітичні) та експериментальні методи. Психологічне спостереження та експеримент. Психологічні тести. Інші методи. Специфіка та обмеження психологічного дослідження.

Тема 3. Психіка та організм людини.

Будова, функціонування та властивості центральної нервової системи людини. Співвідношення психіки та вищої нервової діяльності. Вплив ендокринної системи на психіку. Онтогенез психіки. Проблема спадковості та середовища в психіці людини.

Специфіка психіки людини. Свідомість; стани свідомості.

Розділ 2. Психологія пізнання та діяльності

Тема 4. Психічні пізнавальні процеси: відчуття, сприймання, уявлення.

Поняття та основні риси відчуттів. Фізіологічна основа відчуття. Типи відчуттів. Чутливість. Поняття й риси сприймання. Різниця між відчуттям та сприйманням. Розлади сприймання. Позавідчуттєве сприймання. Значення відчуття та сприймання у пізнанні світу та Бога; у навчальній діяльності та служінні християнського лідера. Методики вивчення особливостей відчуття та сприймання. Уявлення як психічний пізнавальний процес та його значення.

Тема 5. Психічні пізнавальні процеси: увага, пам'ять.

Визначення уваги, її функції. Характерні риси уваги: діапазон, інтенсивність, тривалість, подільність, лабільність. Типи уваги: мимовільна, довільна. Формування уваги. Роль уваги у навчальній діяльності. Визначення пам'яті, її функції. Типи пам'яті за тривалістю, залученням волі (мимовільна й довільна); мислення (механічна й логічна), інших видів психічної діяльності. Риси пам'яті: тривалість, швидкість запам'ятовування, точність, місткість. Процеси функціонування пам'яті: запам'ятовування, зберігання, пригадування, забування. Теорії та закони пам'яті. Розвиток пам'яті. Порушення пам'яті. Методики вивчення уваги та пам'яті.

Тема 6. Психічні пізнавальні процеси: мислення, мовлення.

Визначення та функції мислення. Риси мислення: діапазон, швидкість, гнучкість, критичність. Класифікація типів мислення: інтуїтивне й дискурсивне; продуктивне (творче) й репродуктивне (відтворююче); образно-рухове, конкретно-уявне, абстрактно-логічне. Мислення як розв'язання проблеми. Розвиток мислення в онтогенезі. Інтелект та його параметри. Методики вивчення особливостей мислення. Мовлення як психічний пізнавальний процес.

Тема 7. Психологія діяльності.

Основні характеристики активності та діяльності. Специфіка діяльності людини. Структура діяльності. Внутрішні та зовнішні складові діяльності. Види діяльності. Натхнення як творчий стан.

Розділ 3 «Психологія особистості: загальні питання

Тема 8: Проблема особистості в психології.

Визначення особистості. Співвідношення понять: людина, індивід, особистість, індивідуальність. Структура особистості. Самосвідомість та „Я” – концепція.

Тема 9. Сучасні психологічні теорії особистості.

Функціоналістський підхід У.Джеймса. Фрейдизм і психоаналіз. Індивідуальна психологія А.Адлера. Концепція розвитку особистості Е.Берна. Аналітична психологія К.Юнга. Біхевіоризм. Гуманістичні теорії особистості: А.Маслоу, Е.Фромм, К.Роджерс. Розвиток особистості.

Тема 10. Особистість та індивідуальність.

Здібності. Співвідношення понять здібності, задатки та індивідуальні риси людей. Природа та розвиток здібностей. Темперамент як психофізіологічна характеристика особистості. Типологія темпераментів. Властивості темпераментів. Характер як соціально-психологічна характеристика особистості. Типологія характерів. Проблема сумісності особистостей. Методи вивчення типу особистостей.

Розділ 4. Окремі аспекти психології особистості

Тема 11. Емоційна (афективна) сфера особистості.

Зв'язок пізнавальної та афективної сфер особистості. Значення афективної сфери. Прояви емоційної сфери: потяги, емоції, почуття. Керування емоціями. Психічні стани. Визначення психоемоційного стану.

Тема 12. Мотиваційна сфера особистості.

Активність особистості та її джерела. Класифікація потреб. Потреби й мотиви. Цілі діяльності. Цінності. Спрямованість особистості (ядро особистості). Воля та її значення в самотворенні особистості.

Тема 13. Соціально-психологічна сфера особистості.

Соціалізація. Соціальні групи: основні параметри, класифікація та закономірності функціонування малих груп. Церковна община як група. Міжособистісні стосунки. Спілкування і діяльність.

Розділ 5. Психологія релігії.

Тема 14. Джерела релігійності.

Релігійні інстинкти. Страх. Потреби. Пережиття власної обмеженості.

Тема 15. Релігійна особистість.

Типи релігійності. Функції релігійності. Характер і релігійність. Релігійний досвід.

Тема 16. Динаміка релігійності.

Онтогенез релігійності. Фактори, принципи та етапи релігійного розвитку.
Релігійні кризи: причини, ознаки, допомога. Навернення. Молитва.

6. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	У тому числі					усього	У тому числі				
		л	с	пр	Сам роб	Інд завд (за наявн.)		л	с	пр	Сам роб	Інд завд (за наявн.)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Вступ. Загальні питання												
Тема 1. Психологія як наука та навчальна дисципліна	16	4	4	-	8	-	15	2	-	-	6	7
Тема 2. Методи сучасної психології	6	2	-	2	2	-	6	-	-	2	4	-
Тема 3. Психіка та організм людини	7	2	2	-	3	-	6	-	-	-	6	-
Розділ 2. Психологія пізнання та діяльності												
Тема 4. Психічні пізнавальні процеси: відчуття, сприймання, уявлення	16	4	2	2	8	-	12	2	-	-	10	-
Тема 5. Психічні пізнавальні процеси: увага, пам'ять	9	4	-	2	3	-	8	-	-	-	8	-
Тема 6. Психічні пізнавальні процеси: мислення, мовлення	14	2	2	2	8	-	12	-	-	2	10	-
Тема 7. Психологія діяльності	3	2	-	-	1	-	2	-	-	-	2	-
Розділ 3. Психологія особистості: загальні питання												
Тема 8. Проблема особистості в психології	14	4	2	-	8	-	12	2	-	-	10	-
Тема 9. Сучасні психологічні теорії особистості	14	4	2	-	8	-	12	-	2	-	10	-
Тема 10. Особистість та індивідуальність	20	4	2	4	10	-	14	2	-	2	10	-
Розділ 4. Окремі аспекти психології особистості												
Тема 11. Емоційна (афективна) сфера особистості	6	2	-	2	2	-	6	2	-	-	4	-
Тема 12. Мотиваційна сфера особистості	6	2	-	2	2	-	6	-	-	-	6	-
Тема 13. Соціально-психологічна сфера особистості	17	4	2	2	9	-	12	-	2	-	10	-

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 5. Психологія релігії												
Тема 14. Джерела релігійності	3	2	-	-	1	-	3	2	-	-	1	-
Тема 15. Релігійна особистість	12	2	-	-	1	9	12	-	-	-	10	-
Тема 16. Динаміка релігійності	13	2	4	-	7	-	12	-	2	-	10	-
												-
Усього годин	180	48	24	18	81	9	150	12	6	6	119	7

7. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин д.в.	Кількість годин з.в.
1	Психологія як наука: предмет та його специфіка	2	2
2	Основні історичні етапи розвитку психології	2	-
2	Методи сучасної психології	2	-
3	Психіка та організм людини	2	-
4	Психічні пізнавальні процеси: відчуття	2	2
	Психічні пізнавальні процеси: сприймання	2	-
5	Психічні пізнавальні процеси: увага	2	-
	Психічні пізнавальні процеси: пам'ять	2	-
6	Психічні пізнавальні процеси: мислення	2	-
7	Психологія діяльності	2	-
8	Проблема особистості в психології	2	2
	Структура особистості.	2	-
9	Сучасні психологічні теорії особистості 1	2	-
	Сучасні психологічні теорії особистості 2	2	-
10	Особистість та індивідуальність: здібності	2	2
	Темперамент та характер	2	-
11	Емоційна (афективна) сфера особистості	2	2
12	Мотиваційна сфера особистості	2	-
13	Соціально-психологічна сфера особистості: соціальні групи	2	-
	Міжособистісні стосунки	2	-
14	Джерела релігійності	2	2
15	Релігійна особистість	2	-
16	Динаміка релігійності	2	-
	Разом	48	12

8. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин д.в.	Кількість годин з.в.
1	Основні напрямки та школи психології 1	2	2

2	Основні напрямки та школи психології 2	2	-
3	Свідомість. Стани свідомості	2	-
4	Уявлення як психічний пізнавальний процес	2	-
5	Інтелект та його параметри	2	-
6	Мовлення як психічний пізнавальний процес	2	-
7	Трактування поняття особистості в сучасній психології	2	2
8	Розвиток особистості	2	-
9	Типологія характерів	2	-
10	Міжособистісні стосунки	2	-
11, 12	Психологія в контексті сучасної церкви (диспут)	4	2
	Разом	24	6

9. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин д.в.	Кількість годин з.в.
1	Методи психологічного дослідження	2	2
2	Дослідження відчуття та сприймання	2	-
3	Дослідження уваги та пам'яті	2	2
4	Дослідження особливостей мислення	2	-
5	Дослідження здібностей	2	-
6	Дослідження характеристик особистості	2	2
7	Дослідження психоемоційного стану	2	-
8	Дослідження рівня самоконтролю	2	-
9	Соціометричне дослідження міжособистісних стосунків	2	-
	Разом	18	6

10. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість год. д.в.	Кількість год. з.в.
1	Психологія як наука та навчальна дисципліна	8	14
2	Методи сучасної психології	4	4
3	Психіка та організм людини	6	7
4	Психічні пізнавальні процеси: відчуття, сприймання	6	12
5	Психічні пізнавальні процеси: увага, пам'ять	6	9
6	Психічні пізнавальні процеси: мислення	4	12
7	Психологія діяльності	4	3
8	Проблема особистості в психології	6	12

9	Сучасні психологічні теорії особистості	8	12
10	Особистість та індивідуальність	6	16
11	Емоційна (афективна) сфера особистості	4	4
12	Мотиваційна сфера особистості	4	6
13	Соціально-психологічна сфера особистості	8	15
14	Джерела релігійності	4	1
15	Релігійна особистість	4	12
16	Динаміка релігійності	8	12
	Разом	90	150

11.Індивідуальні завдання

Індивідуальним завданням з курсу «Психологія» є самостійне опрацювання матеріалу з історії психології та підготування відповідних матеріалів у вигляді реферату. Тема роботи обирається студентом зі списку запропонованих. За виконання роботи може бути нараховано до 6 балів. Список тем, вимоги до індивідуального завдання та критерії оцінювання містяться в окремих методичних рекомендаціях.

12.Види контролю і система накопичення балів

	Види контрольного заходу	Кількість контрольн. заходів	Кількість балів за 1 захід	Усього балів
1	Виступ на семінарському занятті	11	0-3	0-33
2	Участь у дискусії на семінарському занятті	11	0-1	0-11
3	Перевірка готовності до практичного заняття	8	2	16
3	Виконання практичної роботи	9	1	9
4	Контрольне тестування за вивченим матеріалом 1 та 2 розділів (письмово)	1	25	25
5	Індивідуальне письмове завдання	1	6	6
6	Екзамен			
	Разом			100

13.Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за національною шкалою / National grade		Мін. бал / Min. marks	Макс. бал/ Max. marks	Шкала ECTC / ECTS grade
недиференційована шкала / undifferentiated grade	диференційована шкала / differentiated grade			

Зараховано / Passed	Відмінно /Excellent	90	100	A
	Добре / Good	82	89	B
		74	81	C
	Задовільно / Satisfactory	64	73	D
60		63	E	
Не зараховано / Fail	Незадовільно / Fail	35	59	Fx
		0	34	F

14.Плани семінарських занять

Семінар 1

Тема: Основні напрямки та школи психології (частина 1)

План

1. Структуралізм, функціоналізм і гештальтпсихологія.
2. Фройдизм, психоаналіз. Неофройдизм.
3. Трансперсональна психологія.

Рекомендована література:

Основна: 1, 3, 4, 5, 11.

Додаткова: 15 ,17, 25, 35, 36, 40, 48, 49.

Семінар 2

Тема: Основні напрямки та школи психології (частина 2)

План

1. Біхевіоризм. Необіхевіоризм. Оперантний біхевіоризм.
2. Когнітивізм.
3. Гуманістична психологія
4. Концепція вищих психічних функцій Л.С. Виготського.

Рекомендована література:

Основна: 1, 3, 4, 5, 11.

Додаткова: 15 ,17, 25, 35, 36, 40, 48, 49.

Семінар 3

Тема: Свідомість. Стани свідомості

План

1. Поняття про свідомість у психології

2. Структура та психологічні характеристики свідомості.
3. Основні стани свідомості: бадьорість, сон, гіпноз.
4. Змінені стани свідомості.

Рекомендована література:

Основна: 1, 3, 4, 6, 9, 11.

Додаткова: 32, 35.

Семінар 4

Тема: Уявлення як психічний пізнавальний процес

План

1. Поняття про уявлення як специфічний пізнавальний процес, його функції.
2. Види уявлення та їх характеристика.
 3. Механізми створення нових образів уявою.
 4. Роль уявлення в творчій діяльності людини.

Рекомендована література:

Основна: 1, 6, 11, 12

Додаткова: 32, 34

Семінар 5

Тема: Інтелект та його параметри

План

1. Мислення та інтелект.
2. Індивідуальні особливості інтелекту.
3. Теорії інтелекту.
4. Методи дослідження інтелекту.

Рекомендована література:

Основна: 1, 6, 11, 12

Додаткова: 32, 34

Семінар 6

Тема: Мовлення як психічний пізнавальний процес

План

1. Поняття про мову та мовлення як психологічні категорії; їх функції.
2. Види мовлення та їх характеристика.

3. Зв'язок мовлення з іншими психічними процесами.
4. Розвиток мовлення в процесі формування особистості.

Рекомендована література:

Основна: 1, 6, 11, 12

Додаткова: 32, 34

Семінар 7

Тема: Тракткування поняття особистості у сучасній психології

План

1. Тлумачення особистості в теоріях фрейдизму та неофрейдизму (З.Фрейд, К.Юнг, А.Адлер, К.Хорні, Е.Фромм).
2. Біхевіоризм про сутність та прояви особистості (Ф.Скіннер, Д.Уотсон).
3. Тракткування поняття особистості представниками гуманістичної психології (А.Маслоу, К.Роджерс).
4. Погляди вітчизняних психологів на природу та сутність особистості (Л.Виготський, С.Рубінштейн, О.Леонтьєв, Г.Костюк).

Рекомендована література:

Основна: 1, 6, 9, 11, 14

Додаткова: 19, 26, 29, 39, 42, 48

Семінар 8

Тема: Розвиток особистості

План

1. Теорія психосоціального розвитку Е.Еріксона.
2. Теорія когнітивного розвитку Ж.Піаже.
3. Теорія розвитку морального судження Л.Кольберга
4. Теорія розвитку релігійної віри Дж.Фаулера

Рекомендована література:

Основна: 1, 6, 14

Додаткова: 18, 26, 37, 46, 49, 50

Семінар 9

Тема: Типологія характерів

План

1. Поняття про характер.
2. Провідні риси характеру: моральні, вольові, емоційні, інтелектуальні.
3. Акцентуйовані риси характеру.
4. Характер і темперамент.

Рекомендована література:

Основна: 1, 3, 4, 6, 9, 11, 12

Додаткова: 34

Семінар 10

Тема: Міжособистісні стосунки

План

1. Огляд проблематики психології великих груп.
2. Огляд проблематики психології малих груп.
3. Основні положення психології конфлікту.

Рекомендована література:

Основна: 1, 3, 4, 6, 9, 11

Додаткова: 19, 30, 25

Семінар 11,12

Тема: Психологія в контексті сучасної церкви (диспут)

План

1. Виклад позиції інтеграціоналізму.
2. Виклад позиції радикального заперечення.
3. Дискусія.
4. Висновки.

Рекомендована література:

11, 15, 17

15. Екзаменаційні питання

1. Предмет, завдання та галузі сучасної психології.
2. Зв'язки психології з іншими науками (за Ж.Піаже).
3. Основні історичні етапи розвитку психології.
4. Поняття про психіку: сутність, функції, форми існування.
5. Основні методи психологічного дослідження.
6. Основні положення психоаналітичного напрямку психології.
7. Основні положення біхевіоризму.

8. Основні положення гештальтпсихології й генетичної психології.
9. Основні положення гуманістичної психології.
10. Основні положення вітчизняної психології про сутність психіки та механізми її функціонування й розвитку.
11. Співвідношення психіки та фізіології.
12. Класифікація психічних явищ.
13. Поняття про свідомість та її стани.
14. Відчуття та сприймання як психічні пізнавальні процеси.
15. Увага як психічний пізнавальний процес.
16. Пам'ять як психічний пізнавальний процес.
17. Уява як психічний пізнавальний процес.
18. Мислення як психічний пізнавальний процес.
19. Інтелект та його параметри.
20. Мовлення як психічний пізнавальний процес.
21. Психологічні характеристики діяльності.
22. Співвідношення поняття «людина», «індивід», «особистість» та «індивідуальність».
23. Розуміння сутності особистості у фройдизмі та неофройдизмі.
24. Механізми психологічного захисту, їх сутність та різноманіття.
25. Особливості поглядів на сутність особистості в психології біхевіоризму.
26. Особливості поглядів на сутність особистості у вітчизняній психології.
27. Особливості поглядів на сутність особистості в гуманістичній психології.
28. Розкрити психологічні особливості спрямованості особистості.
29. Темперамент як психофізіологічна характеристика особистості.
30. Характеристика типів темпераментів.
31. Характер як соціально-психологічна характеристика особистості.
32. Основні підходи до типології характерів.
33. Афективна сфера особистості; її функції та структура.
34. Мотиваційна сфера особистості.
35. Соціально-психологічна сфера особистості.
36. Джерела релігійності у психіці людини.
37. Психологічні аспекти релігійного досвіду.
38. Проблема співвідношення психічного та духовного.
39. Межі використання психологічних знань християнами.

10. Література до курсу

Основна

1. Варій М.Й. Загальна психологія: навч. посібн. – К.: «Центр учбової літератури», 2007. – 968 с.
2. Волошина В.В., Долинська Л.В., Савицька С.О., Темрук О.В. Загальна психологія: Практикум: Навч. посібн. – К.: Каравела, 2005. – 280с.

3. Гамезо М.В., Домашенко И.А. Атлас по психологии: Информ.-метод, пособие к курсу «Психология человека». - М.: Педагогическое общество России, 2004. - 276 с.
4. Загальна психологія: навч. посібн. / О. Скрипченко, Л. Долинська, З. Огороднійчук та ін.. – К.: А.П.Н., 1999. – 461 с.
5. М'ясоїд П.А. Задачі з курсу загальної психології: Навч. посіб. – К.: Вища шк., 2000. – С.176-181.
6. Немов Р.С. Психология. Кн. 1.: Общие основы психологии: учеб. для студ. высш. пед. учеб. заведений. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2006. – 687 с.
7. Немов Р.С. Психология. Кн. 3.: Психодиагностика. учеб. для студ. высш. пед. учеб. заведений. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2006. – 640 с.
8. Пашукова Т.І., Дьяконов Г.В., Допіра А.І. Практикум із загальної психології / За ред. Т.І. Пашукової. – К.: Тов-во „Знання”. КОО. 2000. – 204 с.
9. Психологический словарь / Р.С. Немов. — М.: ВЛАДОС, 2007. — 560 с.
10. Психологія. / за ред. Ю.В. Трофімова. - К.: Либідь, 2001. – 560 с.
11. Психологія. З викладом основ психології релігії / Під ред. о. Юзефа Макселона. Пер. з пол. – Львів: «Свічадо», 1998. – 320 с.
12. Психология : учебник / под ред. Б. А. Сосновского. — 2-е изд., перераб. и доп. — М. : Издательство Юрайт ; ИД Юрайт, 2011. — 799 с.
13. Сосновский В.А. Лабораторный практикум по общей психологии. – М.: Просвещение, 1979. – С. 5-18.
14. Хрестоматия по психологии / Сост. В.В. Мироненко; Под ред. А.В. Петровского.-М.: Просвещение, 1987.-С.93-108, 152-154. 395-408.

Додаткова

15. Белкли, Э. Почему христиане не могут доверять психологии. – «Тинейджер», 2005. – 376 с.
16. Бернс Р. Развитие Я- концепции и воспитание.-М.: Прогресс, 1986.-422 с.
17. Бобган М., Бобган Д. Конец «христианской психологии». – Спб.: Шандал, 2005. – 296 с.
18. Василюк Ф.Е. Психология переживаний. Анализ преодоления критических ситуаций.-М.: МГУ, 1984.-199 с.
19. Войскунский А. Я говорю, мы говорим. Очерки о человеческом общении.-

М.: Знание. 1990.-238 с.

20. Волков А.М., Микадзе Ю.В., Солнцева Г.Н. Деятельность: структура и регуляция. психологический анализ.-М.МГУ, 1987.-216 с.

21. Выготский Л.С. История развития высших психических функций // Соб. соч.: В 6 т.- М.: Педагогика, 1983.-Т.3.-328 с.

22. Годфруа М. Что такое психология: Т.1. – М., 1996. – С.24-56.

23. Джеймс У. Психология.-М.: Педагогика, 1991.-367 с.

24. Ждан А.И. История психологии: от античности до наших дней.-М..1990.-367 с.

25. Жизненный путь личности (Вопросы теории и методологии социально-психологических исследований) Отв. ред. Л.В. Сохань.- К.: Наук. думка, 1987.-278 с.

26. Занюк С.С. Психологія мотивації та емоцій.- К.:Либідь, 2002. -301 с.

27. Иващенко Ф.И. Задачи по общей, возрастной и педагогической психологии.- 2-е изд., доп. – Мн.: Выш. шк., 1985.-96 с.

28. Йонт Р. Созданы, чтобы учиться. М., Библия для всех, 2001. - 375 с.

29. Кон И.С. В поисках себя: личность и ее самосознание.- М.: Политиздат, 1987.-366 с.

30. Кричевский Р.Л., Дубовская Е.М. Психология малой группы.- М.: МГУ, 1991.-194 с.

31. Леонтьев А.Н. Избр. психол. произв.: В 2 т.-М.: Педагогика, 1983.-Т.1.-392 с.4 Т.2.- 320 с.

32. М'ясоїд П.А. Загальна психологія .-К.: Вища шк..-2000.- 455 с.

33. М'ясоїд П.А. Задачі з курсу загальної психології: Навч. Посіб. – К.: Вища шк., 2000.-183 с.

34. Общая психология / Под. ред. А.В.Петровского- М.: Просвещение, 1986.-464 с.

35. Основы психології / За заг. ред. О.В. Киричука, В.А. роменця.-К.:Либідь, 1997- 632 с.

36. Петровский А.В. Вопросы истории и теории психологии. Избр. труды.-М.: Педагогика, 1984.- 320 с.

37. Пиаже Ж. Речь и мышление ребенка.-М.: Педагогика, 1994.-528 с.

38. Психологія. Підручник / За ред. Ю.Л.Трофімова.-К.: Либідь, 1999.-558 с.
39. Психологія / За ред. Г.С. Костюка. – К., 1968. – С. 3-9.
40. Роменець В.А. Історія психології.- К.: Вища шк, 1978.-439 с.
41. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии: В 2 т.- М.: Педагогика, 1989.- Т.1.-320 с.; Т.2.-328 с.
42. Семиченко В.А. Психология личности.- К.: Видавець Ешке О.М., 2001.-427 с.
43. Столин В.В. Самосознание личности.-М.: МГУ, 1983 .-285 с.
44. Столяренко Л.Д. Основы психологии. Практикум.– Ростов-на-Дону: Феникс, 2000. –С.497-498.
45. Ткаченко О.М. Принципи і категорії психології.-К.: Вища шк., 1979.-199 с.
46. Фельдштейн Д.И. психология развития личности в онтогенезе.-М.: Педагогика, 1989.-208 с.
47. Франкл В. Человек в поисках смысла.-М.: Прогресс, 1990.- 366 с.
48. Фрейд З. Психология бессознательного /Сост. М.Г.Ярошевский.-М.: просвещение, 1990.- 448 с.
49. Хрестоматия по психологии / Сост. В.В. Мироненко; Под ред. А.В.Петровского.-М.: Просвещение, 1987.-С.93-108, 152-154. 395-408.
50. Эльконин Д.Б. Введение в психологию развития.-М.:Тривола, 1994.-120 с.